Scopeformulier Asset Management

Reg.nr.:	25.079712		
Aan:	Mireille Wiegman (resultaatmanager)		
Van:	Marika Kerstens (assetregisseur)		
Cc:	G. Browne, M. de Jong, J van Beem, S van Dijk, J Noorlander en J. van Veen (object5-hoek), L. van Helden (B&0)		
Onderwerp:	Scope regulier baggerwerk 2026		
Datum:	16-9-2025		

1 - Projectnaam:

Scope regulier baggerwerk 2026.

Deze scope omvat de watergangen zoals deze in de LTAP (Lange termijn Asset Planning) zijn opgenomen onder het startjaar 2026 en de aanvullingen daarop zoals opgehaald vanuit de eigen organisatie (o.a. knelpunten vanuit beheer en klachten vanuit het kopslotengebied).

De watergangen die onderdeel uitmaken van de baggerscope 2026 zijn weergegeven op een interactieve kaart, welke is opgenomen onder bijlage 2.

2 - Asset(s):

GIS nummer: zie Excel tabel opgenomen onder bijlage 3 (corsanr:25.088677)

Niveau (*)	Asset	Ultimo #
Traject	Watergangen	
Complex		
Object		
Element		

(*) Zo diep als nodig specificeren.

3 - Samenvatting van de scope:

Hoofddoelstelling van het project is om de watergangen van de scope 2026 op onderhoudsmaat te brengen.

Om invulling te geven aan deze hoofddoelstelling is het uitvoeren van een omgevingsanalyse, onderdeel van de scope. Als vertrekpunt voor deze omgevingsanalyse dient de informatie opgenomen in dit scope-formulier te worden gebruikt.

De watergangen die onderdeel uitmaken van de scope van regulier baggerwerk 2026 liggen in verschillende polders of op boezempeil binnen het beheergebied van Rijnland. De onderverdeling in primair en overig water is als volgt:

Primair water	Overig water	Totaal
155,7 km	41,4 km	197,3 km

Scopeformulier Asset Management

In bijlage 3 zijn alle watergangen op watergangnummerniveau weergegeven. De totale lengte aan te onderzoeken watergangen is circa 197,3 km, exclusief kunstwerkvakken en pseudovakken. Onderdeel van deze scope is tevens 8,7 km aan kunstwerkvakken. Informatie ten aanzien van baggerhistorie, gemeente, polder, boezem, onderhoudsplicht, onderhoudsregime dagelijks onderhoud, vaktype etc. is eveneens opgenomen in deze tabel.

De in de scope opgenomen watergangen betreffen grotendeels primair water (79%) en een kleiner deel aan overig water (circa 21 %).

Primair water

Derden zijn (deels) onderhoudsplichtig:
In sommige primaire watergangen is sprake van een andere onderhoudsplichtige dan Rijnland Dit betreft een overheid zijnde een gemeente, het Rijk, een provincie of de spoorwegbeheerder.

Rijnland was een traject gestart met het overnemen van de onderhoudsplicht van deze overheden. De overnames van primaire wateren van overheden zijn voor onbepaalde tijd uitgesteld. Voor het functioneren van het watersysteem zijn deze watergangen relevant (hebben een primaire status) en zijn daarom opgenomen wel in deze scope (zie bijlage: 3 filteren op primair en onderhoudsplicht). Ook deze watergangen moeten worden ingepeild.

Met deze onderhoudsplichtigen moet, parallel aan het inpeilen afstemming worden gezocht en afspraken worden gemaakt over de aanpak (meeliften met Rijnland of zelf baggeren). In het geval van meeliften moeten er vervolgafspraken gemaakt worden over de werkwijze en de kosten. De onderhoudsplichtige staat in dergelijke gevallen aan de lat voor de volledige kosten. Per onderhoudsplichtige worden de gemaakte afspraken vastgelegd.

Overig water binnen baggerscope:
De reden dat overige watergangen onderdeel zijn van de scope is:

- de onderhoudsplicht (deels) bij Rijnland ligt of;
- het betreffende water wordt t.z.t. opgewaardeerd naar primair water of;
- de onderhoudsplicht wordt t.z.t. overgedragen aan de aangeland of kadastrale eigenaar, voorafgaand aan deze overdracht dient de watergang op leggerdiepte te worden gebracht.

De formele overdracht aan de nieuwe OH-plichtige van de watergang, na het uitvoeren van de baggerwerkzaamheden of het inpeilen, behoort niet tot de werkzaamheden van het IPM-team. Deze overdracht zal worden uitgevoerd door de leggercoördinator (vacature).

In sommige overige watergangen is sprake van een gedeelde onderhoudsplicht. Dit betreft de volgende situaties:

- Overig water in stedelijk gebied waarvoor geldt dat Rijnland voor een deel van de watergang kadastraal eigenaar is;
- Overig boezemwater in landelijk gebied waarvoor geldt dat Rijnland voor een deel van de watergang kadastraal eigenaar is;
- Overig polderwater in landelijk waarvoor geldt dat Rijnland kadastraal eigenaar is van een deel van de percelen grenzend aan de watergang

Voor deze trajecten geldt dat er met de andere onderhoudsplichtigen afspraken gemaakt moeten worden over de uitvoering en de verdeling van de kosten. Uitgangspunt hierbij is

dat de kosten worden gedragen door de partij die voor het betreffende deel van de watergang in de Legger als onderhoudsplichtige is aangewezen.

4 - Aanleiding & urgentie:

4.1 - Nut & noodzaak

In Rijnlands beheergebied ligt een fijnmazig stelsel aan oppervlaktewateren met een totale lengte van bijna 12.000 km. Deze wateren vervullen verschillende functies. De waterbodem is integraal onderdeel van dit systeem maar kan een belemmering vormen voor de vervulling van die verschillende functies, omdat ze in de weg ligt of te verontreinigd is. Regelmatig baggeren is dan ook noodzakelijk voor het waarborgen van de aan de wateren toegekende algemene of specifieke gebruiksfuncties, zoals de aan- en afvoer van water en de waterkwaliteit.

Gezien de omvang van het oppervlaktewatersysteem is het nodig de benodigde werkzaamheden binnen een programma (Lange Termijn Asset Planning, LTAP) te structureren. Jaarlijks wordt vanuit dit programma een baggerscope opgeleverd vanuit Assetmangement aan de Resultaatmanager.

4.2 – Urgentie

De LTAP is gebaseerd op o.a. aanwaskentallen, gebiedsinformatie en de baggerhistorie. De baggerscope is een jaarlijkse uitsnede vanuit de LTAP. Daarbij wordt bij het samenstellen van de jaarlijkse scope gestreefd naar logische afgebakende logistieke eenheden aan watergangen. Denk hierbij aan een gehele polder, een peilvak of een wijk in stedelijk gebied. Deze lijst wordt aangevuld met:

- Knelpunten opgevoerd vanuit watersysteembeheer.
- Meldingen vanuit het kopslotengebied
- Primaire watergangen waarvan de onderhoudsplicht is ondergebracht bij andere overheden (Rijk/Provincie/Spoor)
- Watergangen die recent de primaire status hebben gekregen en hierdoor niet zijn meegenomen in voorafgaande baggerprojecten en niet kunnen wachten tot de reguliere cyclus van de betreffende polder, peilgebied etc.
- Baggernoodzaak opgevoerd vanuit de eigen organisatie, met name vanuit lopende projecten anders dan baggeren.
- Overig water gelegen in de nabijheid van primair water waar Rijnland een onderhoudsplicht heeft (benoemd in de Legger als onderhoudsplichtige dan wel op basis van eigendom).
- Overig water wat Rijnland wil overdragen in onderhoud aan aangelanden/kadastrale eigenaren.

5 – (Al dan niet) beschikbare informatie over deze assets

Zie de excel tabel (bijlage 3, meerdere werkbladen) en de diverse bijlagen die onderdeel uitmaken van dit document. Deze informatie is niet volledig en aan verandering onderhevig. Als onderdeel van de omgevingsanalyse en het uit te voeren veldwerk zal dit verder aangevuld moeten worden en geactualiseerd waar nodig. Gedacht moet worden aan (niet uitputtend):

- Ligging NVO's
- Watergangen grenzend aan keringen
- Gebieden/percelen waar knolcyperus-bruinrot-watercrasula etc. is vastgesteld
- Gebieden/watergangen waar sprake is van oeverafkalving

- Ligging van woonboten
- Ligging van overstorten en lozingspunten awzi's

6 – Gedetailleerde beschrijving van de scope

In de Legger oppervlaktewateren (corsanr: 22.082542, zie bijlage 1) zijn de aan de watergangen toegekende gebruiksfuncties vertaald naar minimale vereiste afmetingen (het leggerprofiel). Het leggerprofiel is opgebouwd uit een minimale waterdiepte, ook wel de ingreepmaat genoemd en de taludhelling. De bodembreedte is geen vereiste bodembreedte, maar volgt uit de combinatie 'breedte op de waterlijn', 'taluds' en 'waterdiepte'.

Baggerwerkzaamheden ten behoeve van het realiseren dan wel behouden van deze afmetingen inclusief enige overdiepte worden aangeduid met de term onderhoudsbaggeren.

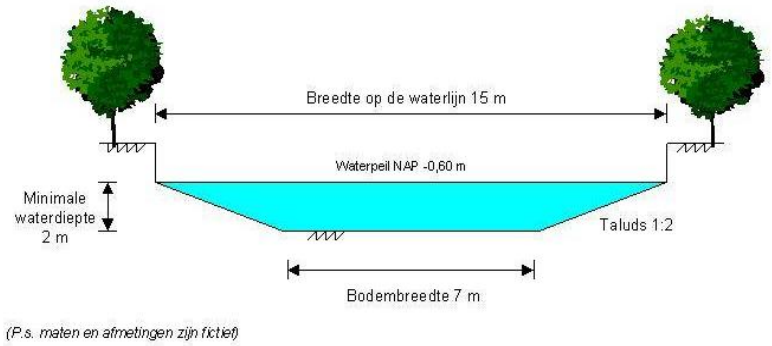

Indien de baggerlaag boven de ingreepmaat komt, is er aanleiding om te gaan baggeren. Dit is nader uitgewerkt in de toetsregels (corsanr: 20.006677, zie bijlage 1). Om te voorkomen dat na het baggeren deze ingreepmaat snel weer wordt overschreden wordt er gebaggerd tot onder de ingreepmaat. Dit wordt de onderhoudsmaat genoemd. Als basisuitgangspunt wordt voor primaire wateren een onderhoudsmaat van 20 cm onder de ingreepmaat gehanteerd. Voor de overige wateren wordt een onderhoudsmaat van 10 cm gehanteerd.

Hoofddoelstelling van het project is om de watergangen van de scope 2026 op onderhoudsmaat te brengen.

De volgende te doorlopen stappen op hoofdlijnen zijn daarbij te onderscheiden:

1. uitvoeren van de **omgevingsanalyse**
2. **inpeilen en toetsen** van de watergangen
3. **bepalen van de waterbodemkwaliteit** van de te baggeren trajecten
4. **baggeren** en doorspuiten van duikers gelegen in of in het verlengde van de te baggeren trajecten

De stappen 2, 3 en 4 zijn opvolgend aan elkaar. Stap 1 kan parallel lopen aan de stappen 2 en verder.

In bijlage 5 zijn de bovenstaande stappen nader uitgewerkt.

7 – Eisen en wensen

7.1 – Kwaliteitseisen

Protocol waterbodemonderzoek (kwaliteit en kwantiteit)
Voor de uitvoering van het waterbodemonderzoek maakt het IPM team gebruik van de diensten van Aquon, conform de gemeenschappelijke regeling. De concrete opdrachten naar Aquon worden centraal verzorgd door team Monitoring. Om meer grip te houden op de uitvoering van het waterbodemonderzoek (inclusief budgettering) in lijn met het totale baggerproject en de rol van de opdrachtgever/regisseur (bij Monitoring), de assetmanager, de assetregisseur, IPM-team baggeren en de directie van Rijnland, werken we de governance uit en implementeren deze. We zullen de governance afspraken te zijner tijd als bijlage toevoegen aan dit scopedocument.

Voor de uit te voeren waterbodemonderzoeken, zowel kwantitatief als kwalitatief dient het Rijnlandse protocol waterbodemonderzoek (corsanr: 13.49783, zie bijlage 1) gevolgd te worden. Actualisaties van dit protocol, gedurende de doorlooptijd van het project zullen worden gedeeld en de mogelijke consequenties zullen worden besproken met het IPM-team.

In dit protocol zijn er met betrekking tot het aantal en de locatie van de te plaatsen dwarsprofielen een aantal uitzonderingen opgenomen. Voor kopsloten is een sloot-specifieke peilstrategie opgenomen en ten aanzien van watergangen gelegen in stedelijk gebied is de duikerstrategie van toepassing.

Als aanvulling op het protocol geldt voor deze scope dat de duikerstrategie (par 5.3.1 uit het protocol) ook in landelijk gebied toegepast moet worden. De duikerstrategie geldt hiermee dus voor alle duikers gelegen in of aansluitend op de in de scope opgenomen watergangen.

Het toe te passen analyspakket is eveneens opgenomen in het protocol. Indien uit het vooronderzoek blijkt of indien het vanuit de uitvoering/afzet wenselijk is om aanvullende parameters te onderzoeken (bijvoorbeeld Chloride) is dit aan het IPM-team om mee te geven in de uitvraag aan Aquon.

Vanuit de zorgplicht beredeneerd is het analyseren op Chloride van toepassing verklaard op de watergangen gelegen in kwelgevoelige gebieden. Deze gebieden zijn aangegeven op kaart opgenomen onder bijlage 4. De watergangen in deze scope die in deze gebieden liggen zijn weergeven op de interactieve kaart in bijlage 2. Indien uit de analyses blijkt dat er sprake is van hoge chloride gehaltes is verspreiden binnen het betreffende kwelgevoelige gebied toegestaan, mits inpasbaar binnen de kaders de voor dat gebied vigerende bodembeheernota. Baggerspecie met hoge Chloride-gehaltes verspreiden binnen de 10 km grens maar naar een niet kwelgevoelig gebied is niet toegestaan.

Een onderdeel in het waterbodemonderzoek is het afperkend onderzoek. In het protocol is hiervoor een verwijzing opgenomen naar de NEN 5720. In de praktijk leidt dit tot op heden in variatie en discussies in de toe te passen strategie. Gebleken is dat ieder adviesbureau zijn eigen aanpak en bijbehorende onderbouwing heeft. Na afronding van het verkennend waterbodemonderzoek zal het IB met een voorstel komen voor afperkend onderzoek. Bij de toetsing van dit voorstel kan team beleid en advies waterkwaliteit betrokken worden.

In het protocol is tevens uitgewerkt hoe te handelen en uitzonderingsituaties. Dit zijn o.a. de volgende situaties:

- Strategie voor zowel onderzoek als afzet in de nabijheid van puntbronnen zoals lozingspunten awzi's en riooloverstorten.

- Overschrijding van de interventiewaarde, als uitwerking van het beleidskader waterbodemkwaliteit (corsanr: 11.16953, zie bijlage 1)
- Asbesthoudende baggerspecie (corsanr: 13.60802, zie bijlage 1)
- Overschrijding toets macrofauna en mosseleters, als uitwerking van het beleidskader waterbodemkwaliteit (corsanr: 11.16953, zie bijlage 1)

Noot ter verduidelijking:
Bij een gemeten asbestconcentratie van < 100 mg/kg ds is de ontvangstplicht nog steeds van toepassing. Het kan in deze situaties gebeuren dat bij het daadwerkelijk verspreiden er zichtbaar asbest wordt aangetroffen. Dit leidt vaak tot weerstand en stilstand. In de projectrisicoafweging is er ruimte voor het IPM-team om op basis van de beschikbare analysegegevens over te gaan tot afvoeren i.p.v. verspreiden.

Afzet van baggerspecie
De kwaliteit van de baggerspecie en het vigerende wettelijke kader is bepalend voor wat de mogelijkheden zijn voor het bestemmen van de vrijkomende baggerspecie (Omgevingswet, Bbk en Rbk). Binnen deze landelijke regelgeving kunnen decentrale overheden in de door hun op te stellen bodembeheernota's aanvullende voorwaarden stellen voor het nuttig toepassen van baggerspecie (gebiedsspecifiek beleid). De meeste gemeenten hebben met de inwerkingtreding van de Omgevingswet hun bodembeheernota's geactualiseerd en vastgesteld. Voor het raadplegen van een actuele nota wordt verwezen naar de website van de verschillende Omgevinsgdiensten.
Ook bij de Provincies ligt de bevoegdheid om aanvullende voorwaarden ten aanzien van de afzet van baggerspecie op te nemen. Dit is omschreven in de Provinciale Omgevingsverordening. De Provincie Zuid-Holland heeft in de aangewezen grondwaterbeschermingsgebieden bepaald dat het verspreiden van baggerspecie op de landbodem alleen is toegestaan als de kwaliteit van de baggerspecie voldoet aan verspreiden en tevens voldoet aan klasse wonen of schoner. Op de kaart opgenomen in bijlage 4 zijn de grondwaterbeschermingsgebieden binnen het beheergebied van Rijnland weergegeven (bruine gebieden). Dit betreft een via Goeweb te raadplegen kaartlaag.

In de baggernota van Rijnland (baggernota 2019 corsanr:18.151090, zie bijlage 1) is bepaald, uit het oogpunt van duurzaamheid en de circulaire economie, dat alle herbruikbare baggerspecie binnen het beheergebied van Rijnland moet worden verspreid of nuttig moet worden toegepast. Het merendeel van de bagger die we verwijderen is schoon genoeg om nuttig toe te passen zoals: verspreiden op de aangrenzende percelen, landophoging, bouw van (spoor)wegen en geluidswallen.

Niet herbruikbare (verontreinigde) baggerspecie mag buiten Rijnland maar moet binnen Nederland worden verwerkt. In sommige gevallen treffen we ernstig vervuilde bagger aan. Deze kan worden afgevoerd naar speciale verwerkingslocaties, zoals bijvoorbeeld de Slufter (Maasvlakte), afvalzorg Noord-Holland (meerdere locaties, waaronder stortlocatie Nauerna) en het baggerdepot Hollands Diep.

Ontvangsplicht en meewerkvergoeding
In de Omgevingswet art. 10.3 is bepaald dat rechthebbenden gedogen dat bij gronden gelegen aan of in een oppervlaktewaterlichaam, waarvan het onderhoud geschiedt door of onder toezicht van een beheerder, specie en maaisel te ontvangen, dat vanwege regulier onderhoud van dat oppervlaktelichaam wordt verwijderd. Deze plicht tot het ontvangen van baggerspecie geldt ongeacht de eventueel aanwezige fysieke belemmeringen. Enkel baggerspecie waarvan de kwaliteit aan bepaalde eisen voldoet mag onder deze ontvangstplicht worden verspreid. Baggerspecie met een dusdanige kwaliteit dat verspreiden niet mag zal op kosten van de onderhoudsplichtigen moeten worden afgevoerd naar een hergebruiksbestemming elders of een eindverwerker/stortlocatie.

Deze wettelijke ontvangstplicht geeft echter geen oplossing voor een eenduidige en praktische aanpak gedurende de uitvoering van baggerwerken. In de praktijk blijkt door toegenomen verstedelijking, intensivering van landgebruik maar ook de afgenomen acceptatie van deze plicht in veel situaties het verspreiden van bagger onmogelijk dan wel een tijdrovende en daarmee een kostbare zaak. Eenduidige kaders met betrekking tot het waar wel en waar niet verspreiden van bagger op de kant en onder welke voorwaarden zijn dan ook nodig.

Om hier invulling is de werkwijzer "toekennen en uitkeren ontvangstvergoeding baggerspecie" (corsanr: 21.018760, in december 2021 geactualiseerd en bestuurlijk vastgesteld, zie bijlage 1) leidend. Aan de hand van een aantal richtlijnen wordt op een praktische wijze invulling gegeven aan de manier waarop de ontvangstplicht wordt geëffectueerd. Deze richtlijnen zijn:

- De ontvangstplicht wordt niet geëffectueerd voor particulieren in stedelijk gebied en ook niet in het gedeelte van het landelijk gebied wat qua landgebruik overeenkomt met stedelijk gebied.
- De ontvangstplicht in landelijk gebied wordt alleen geëffectueerd waar dat fysiek mogelijk is. Effectueren wil zeggen dat de ontvangstplicht, indien nodig, wordt afgedwongen. Er is geen keuze om wel of niet mee te doen.
- Daar waar de ontvangstplicht wordt geëffectueerd wordt aan particulieren een meewerkvergoeding uitgekeerd.
- De ontvangstplicht voor overheden wordt overal geëffectueerd (= verspreiden, dan wel afvoeren naar een door de gemeente beschikbaar gestelde locatie, dan wel afvoeren op kosten van de betreffende overheid). Aan overheden wordt geen meewerkvergoeding uitgekeerd.
- De hoogte van de meewerkvergoeding is gebaseerd op mogelijke gewas- en perceelschade als gevolg van het ontvangen van baggerspecie. De vergoeding is een tegemoetkoming in de kosten voor de schade en dekt deze veelal niet volledig.

<u>NV-gebieden</u>
Met nutrienten verontreinigde gebieden (NV-gebieden) zijn door het kabinet aangewezen gebieden waarvoor geldt dat er door de eigenaren/gebruiker een bemestingsplan moet worden opgesteld. In deze zogenaamde nutrient verontreinigde gebieden gelden strengere bemestingsregels met als doel de uitspoeling van nutrienten naar het water te voorkomen.

Baggerspecie wordt in de regelgeving niet beschouwd als meststof. Het valt onder het Bbk, Rbk en het Bal en niet onder de meststoffenwetgeving. Voor verspreiding van baggerspecie geldt dan ook dat de kwaliteit moet voldoen aan de in het Rbk opgenomen grenswaarden die zijn afgestemd op ecologische risico's en landbouwkundig gebruik. En dat er voor het verspreiden van baggerspecie op de kant geen onderscheid is tussen NV-gebieden en niet NV-gebieden.

<u>Gedragscode en Rijnlandse werkprotocollen</u>
De wet Natuurbescherming ziet toe op de duurzame instandhouding van planten en diersoorten in Nederland. De wet kent een aantal verbodsbepalingen, maar ook voorwaarden waaronder bepaalde handelingen mogen plaatsvinden. Bepaalde activiteiten zijn vrijgesteld mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode (Gedragscode Soortenbescherming voor de UvW Bestendig Beheer en Onderhoud 2025). Hoe er bij het uitvoeren van baggerwerkzaamheden dient te worden gewerkt zodat invulling wordt gegeven aan de wet en de daaraan gekoppelde gedragscode is nader uitgewerkt in het door Rijnland opgestelde werkprotocol Soortbescherming (corsanr: 24.156535, zie bijlage 1).

Scopeformulier Asset Management

Werkwijze exoten
In en rondom onze wateren komt een verscheidenheid aan dier- en plantensoorten voor. Van deze soorten komt een deel van oorsprong niet in Nederland voor en is dus uitheems, ofwel een exoot. In de meeste gevallen zijn exoten geen probleem, omdat zij zich niet kunnen vestigen of geen negatieve effecten opleveren. Een klein deel van de exoten vertoont invasief gedrag, de zogenoemde invasieve exoten en kunnen in ons gebied zorgen voor ecologische en economische schade. De wettelijke taak van het bestrijden van deze invasieve exoten ligt bij de provincie of bij de LNV.

Wel moeten we als waterschap verspreiding van exoten tegengaan. Rijnland, HHSK en Delfland hebben een handelingskader laten opstellen voor het omgaan met transport van exoten bij onderhoudswerkzaamheden (corsanr: 23.013076, zie bijlage 1). Exoten (planten en dieren) kunnen aanwezig zijn in afvalstromen (maaisel, bagger, grond) en verspreiden is in sommige gevallen niet toegestaan.

Naast het handelingskader is een protocol in ontwikkeling waarin per categorie exoot een werkwijze wordt beschreven in het geval deze wordt aangetroffen. Dit protocol is als bijlage bij deze scope gevoegd. Zowel het handelingskader en het protocol dienen te worden gevolgd.

Biodiversiteit m.b.t aangrenzende percelen
Voor sommige percelen grenzend aan watergangen geldt dat deze door de Provincie aangemerkt zijn als botanisch waardevol. Deze botanische doelstelling moet wel “status” hebben, dat wil zeggen dat deze vastgelegd is in N2000-doelen of onderdeel is van de doelen voor de NNN (kerngebied, verbindingszone). Op basis van een quick-scan is gekeken of er percelen grenzen aan de watergangen die onderdeel uit maken van de scope 2026 een dergelijke doelstelling hebben. De resultaten van deze quick-scan zijn in beeld gebracht in de memo baggeren van wateren in baggerscope 2026 en botanische waardevolle gebieden (corsanr: 25.087157, zie bijlage 1). Deze dient als onderdeel van de omgevingsanalyse geactualiseerd te worden door team beleid en advies waterkwaliteit.

Indien er een botanische doelstelling op een perceel ligt waar de bagger bij voorkeur en conform de ontvangstplicht afgezet zou moeten worden gaat het cluster baggeren in gesprek met de beheerder/eigenaar om samen te zoeken naar een alternatief. Tijdens deze gesprekken over alternatieven voor de afzet van de baggerspecie is de insteek dat we graag meedenken over oplossingen indien de ontvangst van bagger vanuit de botanische doelstelling niet wenselijk is. De kosten voor alternatieven zijn en blijven voor de die partij die ontvangstplichtig is.

Duurzaamheid en circulariteit
Om invulling te kunnen geven aan de duurzaamheids- en circulariteitsdoelstellingen van Rijnland heeft het baggercluster in samenspraak met o.a. beleid, assetmanagement en de resultaatmanager, besloten om stapsgewijs toe te werken naar het bereiken van de Rijnlandse doelstelling om in 2030 emissieloos te baggeren. Deze doelstelling is overeengekomen met het vaststellen van de routekaart en het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) is deze doelstelling aangepast naar het bereiken van 100% in 2030.

Door het toepassen van een stapsgewijze benadering, krijgt de markt (aannemers) ook de tijd om deze transitie te maken met het aanschaffen van nieuw materieel.

In meerdere gemeenten is per 1 januari 2025 de zero-emissiezone in werking getreden. Gemeenten wijzen dan een stadsgebied aan waarbinnen regels worden gesteld aan o.a. vrachtwagens die deze zone willen betreden. Dit geldt voor de gemeenten: Leiden, Gouda, Haarlem, Gouda en vanaf 2026 ook voor Alphen aan de Rijn. Dit heeft mogelijk consequenties voor de wijze van uitvragen van zowel de adviesdiensten als de uitvoering.

7.3 – Kosten & uren

Op basis van de beschikbare generieke kentallen is voor bovenstaande opgave een raming uitgevoerd naar de verwachte kosten. Voor deze kostenraming is gebruik gemaakt van een raming van 210.000 te baggeren m3 met een eenheidsprijs per m3 van € 36,2 (€ 33,7/m3 op basis van voortschrijdende gemiddelde en € 2,5 per m3 t.b.v. emissieloos baggeren). Uit deze berekening volgt een globale voorlopige raming van € 7.500.000 miljoen (inclusief BTW, inclusief engineeringskosten, exclusief een risicoreservering).

Een dergelijke raming is indicatief, omdat de voorbereidende onderzoeken naar de kwaliteit en kwantiteit en de omgevingsanalyse nog plaats moeten vinden. Gaandeweg de voortgang van he project zal de raming regelmatig worden geactualiseerd.

In het MJP 2026-2030 is deze raming als volgt onderverdeeld over de projectduur (2026-2031). Dit is opgenomen onder de post toekomstig werk.

	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Baggeren regulier, scope 2025	€ 150.000	€ 100.000	€ 1.000.000	€ 2.700.000	€ 3.00.000	€ 550.000

Inzet (uren) zal na overdracht van de scope aan het IPM-team door het IPM- worden geraamd en ingevoerd in Prosa, één en ander conform het programmacontract.

7.4 – Planning / oplevering

Na overdracht van de scope (Q4 2025) kan gestart te worden met de voorbereidende werkzaamheden zodat de fysieke uitvoering eind 2026 kan starten met een doorlooptijd tot eind 2031 (dit is inclusief een eventuele nazorgfase).

Een belangrijk onderdeel van het project is dat er gedurende het gehele project een toegankelijke en beheersbare database opgezet en bijgehouden wordt. Na afloop van het project (dan wel deelprojecten indien daartoe besloten wordt bijvoorbeeld in de vorm van deelbestekken) dienen aan de diverse afdelingen binnen Rijnland de projectgegevens te worden opgeleverd en overgedragen. De onderstaande meridian structuur voor het opleverdossier dient hierbij te worden geahanteerd. De inhoud van 11.14 en 11.15 is vastgelegd in de corsadocumenten: 18.021060 (overdrachtsexcel) en 20.079836 (Geodatabase-opleverdata inclusief toelichting: 20.012735), zie bijlage 1.

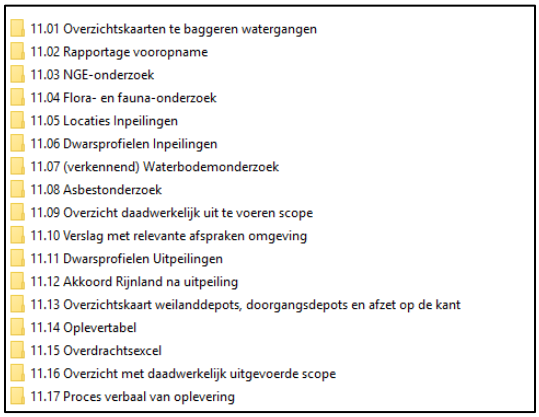

Figuur: Merdian structuur opleverdossier baggerwerken

8 – Aandachtspunten - actualiteiten

Verdeling kosten
De kosten die gepaard gaan bij het uitvoeren van baggerwerkzaamheden zijn niet in alle gevallen volledig toe te schrijven aan het waterschap. Er kunnen zich situaties voordoen waarbij overheden (gemeente, provincie etc.) of particulieren (een deel van) de kosten moeten dragen. Dit kan zijn om de volgende redenen:

Onderhoudsplicht ligt (deels) bij derden
In deze situatie zullen de baggerkosten verdeeld moeten worden. Dit kan zowel bij primair als overig water optreden. Een gedeelde onderhoudsplicht komt vooral voor in overig water. Voor deze trajecten geldt dat er met de andere onderhoudsplichtigen afspraken gemaakt moeten worden over de uitvoering en de verdeling van de kosten. Uitgangspunt hierbij is dat de kosten worden gedragen door de partij die hiervoor conform de Legger voor aan de lat staat.

Ontvangstplicht
In alle situaties waarin een overheid niet onderhoudsplichtig is maar wel ontvangstplichtig (= kadastraal eigenaar aangrenzend perceel) en er is sprake van verspreidbare baggerspecie die, om welke reden dan ook, niet op het perceel verspreid kan worden, geldt het volgende:

- De kosten die samenhangen met het elders bestemmen (transport en bestemmingskosten) zijn voor de betreffende overheid.

Deze ontvangstplicht is vastgelegd in de Omgevingswet. Met sommige gemeenten zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop de ontvangsplicht wordt geffectueerd. Deze afspraken en het gebied waarop deze afspraken van toepassing zijn zijn vastgelegd in convenanten en overeenkomsten. Deze overeenkomsten zijn te vinden in DIG-dossier 4327 en DIG-7126.

Afstemming Rijnlandse projecten
Binnen Rijlands gebied lopen meerdere programma's die mogelijk raakvlakken hebben met de beoogde baggerwerkzaamheden. Dit betreft de Watergebiedsplannen (cluster WGP), KRW-projecten, het keringenprogramma (cluster DIRK) en in mindere mate het programma renovatie poldergemalen (cluster poldergemalen). Het zoeken van afstemming met deze clusters is gewenst om te voorkomen dat de werkzaamheden gedurende de uitvoering elkaar verstoren/raken.

Actualisatie peilbesluiten
In het gehele beheersgebied van Rijnland staan diverse peilbesluiten op de rol om te worden herzien dan wel is er sprake van het nog ontbreken van een peilbesluit. De consequenties van een op te stellen dan wel te actualiseren peilbesluit in relatie tot de te realiseren diepte gedurende de baggerwerkzaamheden kunnen groot zijn. Het is daarom van belang voorafgaand aan de uit te voeren peilwerkzaamheden in beeld te hebben waar relevante peilaanpassingen worden verwacht, zodat hierop geanticipeerd kan worden in het baggerwerk. E.e.a. zou opgepakt kunnen worden binnen de uit te voeren omgevinsganalyse.

Opbarstgevoelige watergangen/kwelgevoelige gebieden
Middels een GIS-analyse is er op polderniveau getoets of er watergangen zijn, die onderdeel zijn van de scope 2026, en zich bevinden in kwelgevoelige gebieden en daarmee opbarstgevoelig zijn. De resultaten hiervan zijn verwerkt op een interactieve kaart zoals opgenomen in bijlage 2 (paarse lijnen). Dit dient, als onderdeel van de omgevingsanalyse nader te worden beschouwd in de zin van het mogelijk aanpassen van het te baggeren profiel en/of het mogelijk treffen van beheersmaatregelen in de

uitvoering. Team beleid en advies kan deze actualisatie verzorgen. De analyse is gebaseerd op de kennis die beschikbaar is en daarmee niet 100% dekkend.

Waterschapsverordening
Sinds 1 januari 2024 heeft Rijnland een waterschapsverordening. Deze verordening vervangt de Keur. Hierin zijn regels opgenomen ten aanzien van het verrichten van handelingen in het watersysteem. Onder andere Hoofdstuk 15, 18 en 28 zijn van toepassing bij het uitvoeren van baggerwerkzaamheden. Specifiek voor wat wel en niet is toegestaan op keringen is nader uitgewerkt en wordt gevisualieerd. Zodra deze informatie beschikbaar is zal dit worden gedeeld met het IPM-team. Op de interactieve kaart opgenomen in bijlage 2 zijn de watergangen die evenwijdig lopen aan een kering rood weergegeven.

Dagelijks onderhoud
De contracten voor het dagelijks onderhoud zijn in 2023 opnieuw aanbesteed. In bijlage 3 is per watergangnummer het onderhoudsregime opgenomen. Hieruit blijkt dat in niet alle watergangen sprake is van een onderhoudsregime. Dit kan betekenen dat in deze watergangen veel vegetatie aanwezig is. In afstemming met onderhoud kan er, indien dit nodig is om het baggerwerk uit te kunnen voeren, voorafgaand aan het baggerwerk aanvullend maaiwerk uitgevoerd worden.

Invoeren diepteschouw en openbreken convenanten stedelijk water
Er lopen twee processen binnen Rijnland die raakvlakken hebben met het onderhoudsbaggerwerk van Rijland. Dit betreft de invoering van de diepteschouw in watergangen waarvan de onderhoudsplicht bij derden berust en het openbreken van de met meedere gemeenten gesloten convenanten. In deze convenanten zijn afspraken gemaakt over het onderhoud van overig water gelegen in stedelijk gebied.

Voor wat betreft de diepteschouw zijn voorstellen ter besluitvorming ingediend waarin onder andere de aanpak en de wijze van prioritering in zijn opgenomen.

Voor wat betreft het openbreken van de convenanten is de insteek dat de onderhoudsplicht van de betreffende overige watergangen in stedelijk gebied wordt terug gelegd bij de kadastrale eigenaren. De verwachting is dat dit traject nog enige jaren in beslag zal nemen. Afgesproken is dat in de tussentijd de baggerinspanning door Rijnland in deze watergangen wordt gecontinueerd conform de LTAP.

9 – Verbeterplan onderhoudsbaggeren

In 2023 is een verbeterplan onderhoudsbaggeren opgesteld (corsanr: 23.128463, zie bijlage 1), met als doel het baggerproces eenvoudiger en robuuster maken en met een kortere doorlooptijd.
Om dit doel te bereiken zijn zowel aan de opdrachtkant (scope) als opdrachtnemerskant (project) maatregelen benoemd.

Evenals voor de voorgaande baggerscope zijn ook voor deze scope de volgende 2 maatregelen uitgewerkt:

1. Gebiedsgericht werken bij de scope bepaling
2. Risico's voor de uitvoering expliciet benoemen, zodat die centraal gesteld kunnen worden in de OG/ON gesprekken

Gebiedsgericht werken bij de scope bepaling
Onder gebiedsgericht baggeren verstaan we dat de watergangen, waarvoor Rijnland onderhoudsplichtig is en die gelegen zijn in één polder of peilgebied binnen een baggerscope worden opgenomen. Daarbij streven we er eveneens naar dat polders of gebieden binnen 1 scope aaneensluiten.

Omgevingskenmerken zoals watergangbreedte, ligging in landelijk of stedelijk gebied, landgebruik, bodemsamenstelling (veen, zand, klei), oeverbescherming zijn bepalend voor de mate waarin watergangen verondiepen. En daarmee bepalend voor de baggernoodzaak (volgens de principes van asset-management).

Hiernaast zijn beschikbare afzetmogelijkheden, veiligheid (met name in stedelijk gebied) en gesloten overeenkomsten ook medebepalend bij het opstellen van de baggerprogrammering.

En het uitgangspunt om alle baggerwerkzaamheden, dus ook knelpunten etc. via een jaarlijkse baggerscope te laten lopen is ook van invloed op de mate waarin invulling gegeven kan worden aan de wens van gebiedsgericht baggeren.

Gezien de bovenstaande randvoorwaarden voor het programmeren en de gebiedsgerichte invulling van de baggerscopes heeft dit voor de scope 2026 geresulteerd in de volgende gebieden/polders: zie kolom Y in de excel opgenomen onder bijlage 3 en de kaart opgenomen onder bijlage 2.

Risico's voor de uitvoering
Vanuit de O5H is de onderstaande top 5 aan risico's geformuleerd:

- Steeds verdergaande beperking op de afzetmogelijkheden volgens de ontvangstplicht. Denk hierbij aan de raakvlakken met natuurdoelstellingen, ruimtelijke ontwikkelingen, grondwaterbeschermingsgebieden.
- Verdergaande uitvoeringseisen vanuit de Natuurbeschermingswet (o.a. Gedragscode en exoten).
- Oeverafkalving en opbarstgevoeligheid in relatie tot de maakbaarheid van het leggerprofiel.
- (Sterk) stijgende prijzen als gevolg van invulling geven aan de doelstelling emissieloos baggeren in 2030.
- Beheersbaarheid van de scope in combinatie met de doorlooptijd (dynamiek van het watersysteem, ruimtelijke ontwikkelingen, op- en afwaarderen, werken binnen het nieuwe raamcontract).
- Samenwerking met Aquon.

Scopeformulier Asset Management

Bijlage 1: Lijst met relevante documenten

- Waterbeheerplan 6 2022-2028, Water wijst de Weg, Waterbeheerprogramma | Waterbeheerprogramma 6
- Legger-oppervlaktewateren vigerend: Legger Oppervlaktewater Vigerend, toelichting, corsanr: 22.082542 of Legger oppervlaktewateren 2018 - Toelichting | Lokale wet- en regelgeving
- Baggernota 2019, corsanr: 18.151090
- Memo baggeren volgens het theoretisch profiel en afwijken van het profiel 21.078052
- Gedragscode Soortenbeschermimg voor de Unie van Waterschappen: Gedragscode soortenbescherming bestendig beheer en onderhoud
- Werkprotocol Soortbescherming Cluster Baggeren, corsanr: 24.156535
- Handelingskader transport en verwerking invasieve exoten, corsanr: 23.013076
- Exoten protocollen (concept en meegeleverd met de scope, nog niet in Corsa opgeslagen)
- Werkwijzer uitkeren en toekennen ontvangstvergoeding, versie 6 december 2021, corsanr: 21.018760
- Protocol waterbodemonderzoek, corsanr: 13.49783 en 20.021110 (versiebeheer)
- Beleidskader waterbodemkwaliteit, corsanr: 11.16953
- Geodatabase_opleverdata corsanr: 20.079836 en toelichting corsanr: 20.012735
- Overdrachtsexcell, corsanr:18.021060
- Toetsregels beoordeling dwarsprofielen baggerwerk, versie 26 januari 2022, corsanr: 22.006677
- Toelichting omgaan met asbest bij baggerwerken, versie 2, 20 september 2013, corsnr: 13.60802
- Convenanten gesloten met gemeenten/provincies/Schiphol: DIG-4327 en DIG-7162
- Baggeren van wateren in baggerscope 2026 en botanische waardevolle gebieden, corsanr: 25.087157
- Verbeterplan Onderhoudsbaggeren, corsanr: 23.128463
- Gemeenschappelijke regeling Aquon 2024 Gemeenschappelijke regeling AQUON 2024 | Lokale wet- en regelgeving
- Governance-document Rijnland-Aquon waterbodemonderzoek (in process)

Scopeformulier Asset Management

Bijlage 2: Kaart watergangen baggerscope 2026

Watergangen gelegen langs keringen = rood
Watergangen in kwetsbare kwelgebieden en daarmee opbarstgevoelig = paars
Alle andere watergangen binnen de scope = blauw

baggerscope2026.html

Bijlage 3: Overzicht van watergangen scope regulier baggerwerk 2026

Zie corsanummer 25.088677

Bijlage 4: Grondwaterbeschermingsgebieden en kwelgevoelige gebieden

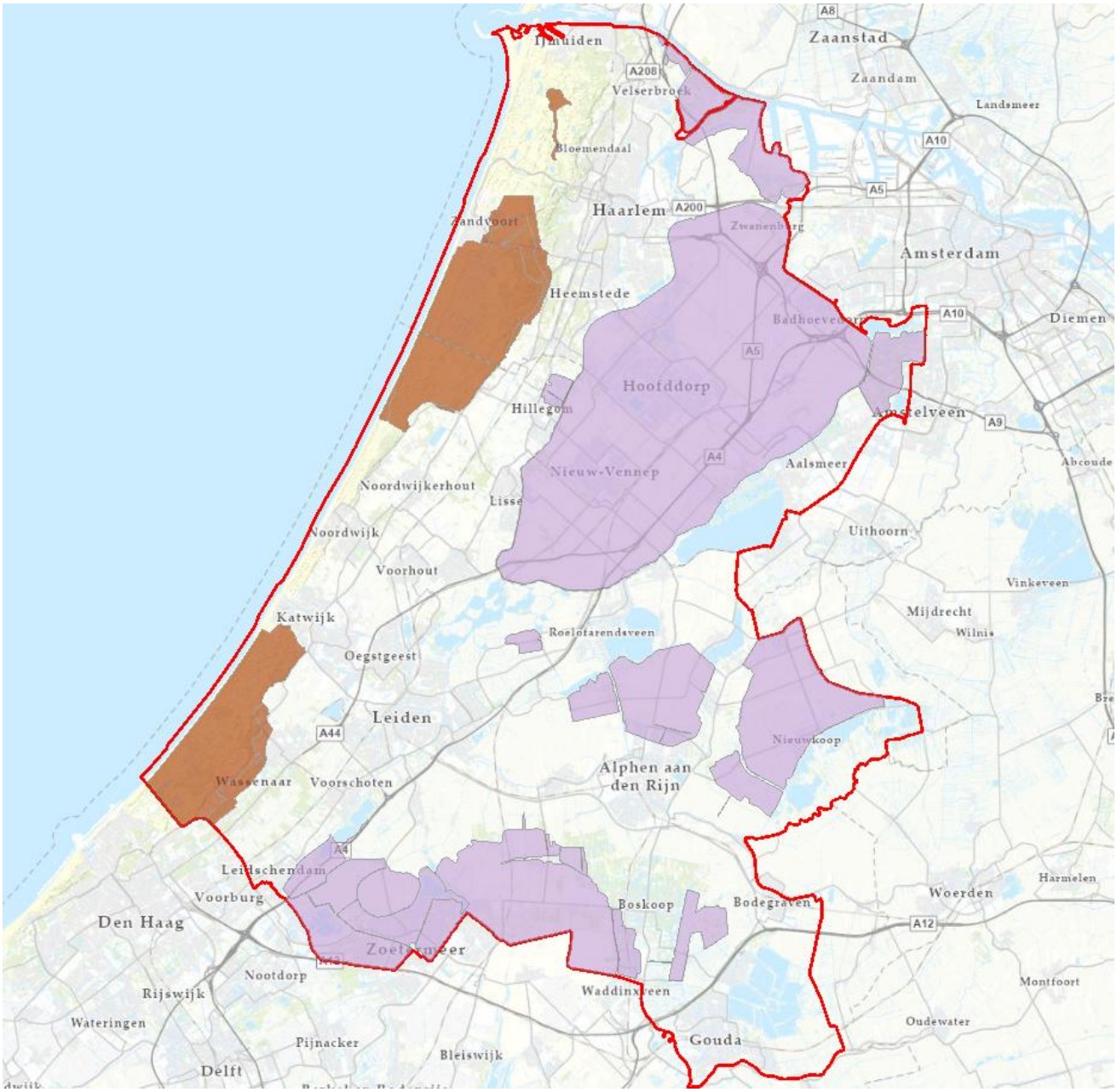

Bruin = grondwaterbeschermingsgebieden
Paars = kwelgevoelige polder

Bijlage 5: Nadere uitwerking processtappen baggerscope 2026

Definitiefase
In de definitiefase van het project wordt het inpeilen en het toetsproces doorlopen. De kaders hiervoor zijn vastgelegd in het protocol waterbodemonderzoek (corsanr: 13.49783 en 20.021110 (versiebeheer)) en in de Rijnlandse toetsregels (corsanr: 22.006677 versie 26 januari 2022, zie bijlage 1).

Het toetsproces bevat zowel het bepalen van de baggernoodzaak als het bepalen van het te baggeren profiel. De gehele toetsing en de bepaling van een te baggerprofiel (besteksprofiel) is geautomatiseerd in een programma "baggerprofiel" door RPS. Ook de andere contractpartijen binnen het raamcontract kunnen gebruik maken van dit toetsingsprogramma. Het toepassen van een soortgelijk programma is eveneens een mogelijkheid.

Onderdeel van het toetsproces (veelal uitgevoerd door een adviesbureau) is een review door een vakspecialist vanuit onderhoud, de operationeel adviseur (opa) en indien daar aanleiding toe is een adviseur van team beleid en advies en van watersysteembeheer. Deze aanleiding is bijvoorbeeld bij het aantreffen van vaste bodem in het profiel, van afwijkende peilen, van smalle of juist brede watergangen en watergangen die opgevoerd zijn als knelpunt maar op basis van de toetsregels op diepte worden beoordeeld.

Het toetsproces heeft als mogelijke output:
- Hoeft niet gebaggerd te worden;
- Baggeren van het onderhoudsprofiel (leggerprofiel + overdiepte van 20 cm voor primair water en 10 cm voor overig water);
- Wel een baggernoodzaak maar het leggerprofiel past niet (puntzak) waardoor aangepaste taluds en/of aangepaste waterdiepte worden gehanteerd;
- Baggerschoon[1)] (= alle bagger verwijderen tot aan de vaste bodem);
- Baggeren met maatwerkprofiel[2,3)].

1) Wanneer er bij baggerschoon sprake is van bagger verwijderen buiten het onderhoudsprofiel en Rijnland is niet de kadastraal eigenaar van het water dan dient er afstemming plaats te vinden met de eigena(a)r(en) van de betreffende watergang.
2) Vanuit de theorie is het mogelijk dat het leggerprofiel inclusief overdiepte technisch goed realiseerbaar is, maar vanwege lokale omstandigheden niet wenselijk. Uit de informatie meegeleverd in deze scope t.a.v. opbarsting en de nog te verzamelen informatie in de omgevingsanalyse m.b.t. ligging nvo's, oeverafkalving in met name veenpolders etc. dient dan een maatwerkprofiel te worden bepaald. In de memo baggeren theoretisch profiel (corsanr: 21.078052, zie bijlage 1) zijn hiervoor kaders opgenomen. Deze maatwerkprofielen dienen afgestemd te worden met de adviseur van beleid en advies.
3) Naast lokale omstandigheden genoemd onder 2) volgen er vanuit de Gedragscode regels t.a.v. het sparen van delen (areaal) van de baggerscope. Deze regels zijn nader uitgewerkt in het protocol Soortbescherming cluster baggeren. Afhankelijk van de uitkomsten van het toetsproces en de aanwezigheid van beschermde soorten dient dit verwerkt te worden in de te baggeren profielen. Dit laatste is geen onderdeel van het geautomatiseerde toetsprogramma.

Ook wordt in deze fase de omgevingsanalyse uitgevoerd met als doel zoveel als mogelijk de informatie beschikbaar krijgen die nodig is om tot een afgewogen aanpak in de vervolgfase te komen.

Na afronding van deze fase worden de resultaten aangeboden aan de O5H (gate-passage- gate 2). Deze fase kan, gezien de omvang van de scope, in percelen worden opgeknipt en uitgevoerd. Het eindoordeel over wel of niet baggeren van de watergangen uit de scope (met vermelding van de reden van niet baggeren) dient, als onderdeel van de gate 2 passage, overgedragen te worden aan Team Monitoring (TM) en worden vastgesteld door de resultaatmanager.

Monitoring zal dan binnen twee weken na vaststelling door de resultaatmangers deze gegevens publiceren op Geoweb en de Internetsite van Rijnland (de Baggerviewer).

Uitvoeringsfase (ontwerp, voorbereiding en uitvoering)
In de uitvoeringsfase PMC ontwerp worden alle trajecten die de gate gepasseerd zijn onderzocht op de aanwezige waterbodemkwaliteit. De resultante van de definitiefase en de uitvoeringsfase PMC ontwerp, biedt de gegevens ter onderbouwing van een uitvoeringskrediet (welke wordt aangevraagd in de uitvoeringsfase PMC, ontwerp) en ten behoeve van het opstellen van een bestek/contract (welke wordt opgesteld in de uitvoeringsfase PMC voorbereiding, na passage gate 4).

In de uitvoeringsfase PMC, voorbereiding worden de werkzaamheden op de markt gezet en vervolgens in de uitvoeringsfase PMC, realisatie in uitvoering genomen. De vrijkomende baggerspecie krijgt binnen de wettelijke kaders en aanvullende randvoorwaarden vanuit het Rijnlandse beleid een bestemming. De projectresultaten worden volgens interne afspraken gecommuniceerd aan de verschillende afdelingen binnen Rijnland.

Nazorgfase
In de nazorgfase worden de projectresultaten overgedragen ter acceptatie aan verschillende organisatieonderdelen. Zie ook paragraaf 7.4.

Voor de wijze waarop de gates in relatie tot bovenstaande fases concreet worden ingericht is in het door IPM-team op gestelde programmacontract baggeren een voorstel uitgewerkt. Dit voorstel is leidend voor de gatepassages behorende bij deze scope.